

Lausunto ylioppilastutkintoa koskevasta lainsäädännöstä / 2018

213/03.00/2018

SOVV 22.08.2018 § 69

Lisätiedot:

opetuspäällikkö Sari Aarniokoski, puh. 050 382 6265

opetuspäällikkö Maria Ekman-Ekebom, puh. 050 308 6262

etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Hallitus päätti 25. huhtikuuta 2017 käynnistää lukiokoulutuksen uudistuksen. Uudistuksen tavoitteena on lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa yleisivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona, vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle.

Uudistustyön yhtenä askeleena säädettiin uusi lukiolaki, jonka eduskunta hyväksyi 21. kesäkuuta 2018 (HE41/2018 vp). Myös ylioppilastutkintoa koskevan lain uudistaminen on osa mainittua uudistusta. Ehdotetulla lailla ylioppilastutkinnosta on tarkoitus tukea lukiouudistukselle ja uudelle lukiolaille asetettujen tavoitteiden toteutumista. Esityksen valmistelussa on huomioitu ylioppilastutkinnon keskeisiä kehittämistarpeita selvittäneen Gaudeamus igitur -työryhmän ehdotukset sekä englanninkielisen ylioppilastutkinnon järjestämisen toteuttamista koskevan selvityksen tulokset.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyysi 21. kesäkuuta 2018 lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ylioppilastutkinnosta. Lausunto on jätettävä viimeistään 3.9.2018. Hallintosäännön 20 §:n mukaan valiokunnan toimivaltaan kuuluu lausuntojen antaminen valiokunnan tehtäväalueeseen kuuluvissa asioissa. Hallituksen esityksen mukaan laki tulisi voimaan 1. elokuuta 2019. Käytännössä uudistukset vaikuttavat kokelaisiin, jotka aloittavat kirjoituksensa keväällä 2021.

Lakiehdotukseen sisältyvät pääasialliset muutokset ovat seuraavat:

- Rakenteelliset muutokset: Mikäli opiskelija haluaa osallistua reaaliaineen kokeeseen, olisi hänen jatkossa suoritettava nykyisen yhden reaaliaineen kokeen sijasta kaksi reaaliaineen koetta taikka yksi reaaliaineen koe ja yksi vieraan kielen koe.
- Kokelaan ei enää tarvitsisi ilmoittautumisen yhteydessä valita kokeita pakollisiksi tai ylimääräisiksi.
- Kokelaan ilmoittautumista vaikeustasoltaan eritasoisiin kokeisiin samassa tutkinto-aineessa ei rajoitettaisi.
- Hylätyn ylioppilastutkinnon yhteydessä suoritettavat hyväksytyt kokeet voisi sisällyttää uuteen tutkintoon kolmen vuoden ajan aiemmin suoritettujen kokeiden hyväksymisestä.
- Erillisinä kokeina suoritettavat hyväksytyt kokeet voitaisiin sisällyttää myöhemmin suoritettavaan ylioppilastutkintoon kolmen vuoden ajan erillisen kokeen hyväksymisestä.
- Tutkinnon suorittamisajan pidentymisen edellytyksiä kuitenkin muutet-

taisiin nykyisten enintään kolmen peräkkäisen tutkintokerran lisäksi. Tämä merkitsee, että kokelas, joka on osallistunut vähintään yhteen tutkintokertaan ja on painavan syyn vuoksi estynyt osallistumasta tutkintokerran kokeisiin, voisi jatkaa tutkinnon suorittamista enimmäisajan päättymistä välittömästi seuraavana tutkintokertana. Jos kokelas on mainitun syyn vuoksi estynyt osallistumasta kahden peräkkäisen tutkintokerran kokeisiin, hän voisi jatkaa tutkinnon suorittamista enimmäisajan päättymistä välittömästi seuraavina kahtena tutkintokertana.

- Englanninkielisen ylioppilastutkinnon voisi suorittaa opiskelija, joka suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärän tai tutkintoon osallistumisen perusteena olevan ammatillisen tutkinnon pääosin englannin kielellä sekä myös muu henkilö, jolla voidaan katsoa olevan riittävät kielelliset edellytykset englanninkielisen tutkinnon suorittamiseen.

Lausunto

Ehdotetut ylioppilastutkintoa koskevan lainsäädännön muutokset eivät muuta ylioppilastutkinnon tavoitetta jatko-opintokelpoisuuden tuottavana tai lukiokoulutuksen antamien tietojen ja taitojen saavuttamista mittaavana tutkintona. Lakiehdotuksen 11 § voi kuitenkin vaikuttaa tavoitteen toteutumiseen. Ehdotuksen suurimmat muutokset antavat opiskelijoille joustavammat ratkaisut tutkinnon suorittamiseen sekä mahdollisuuden parantaa tuloksiaan myös hyväksytyt tutkinnon jälkeen. Tämä nähdään positiivisena. Muutos keventäisi opiskelijoiden ja erityisesti tyttöjen lukiossa kokemaa stressiä (kouluterveystudkimukset vuodesta 2015 lähtien). Lisäksi korkeakoulujen uudet valintaperusteet ovat aiheuttaneet huolta opiskelijoiden ja koulutuksenjärjestäjien keskuudessa. Ehdotetut uusimismahdollisuudet vähentävät yksittäisten koetilaisuuksien dramaattisuutta. Toisaalta kuitenkin tämä menettely voi aiheuttaa pulmia ylioppilastutkinnon järjestelyissä. Tilat ja välineet on nyt mitoitettu lukioiden oppilasmäärien mukaan ottamatta huomioon jo hyväksytyt kokeiden uusijoiden tulevia tarpeita. Lisäksi alustavan arvostelun suorittaa edelleen lukion kyseisen aineen opettaja. Tutkinnon jo suorittaneiden, arvosanan korottamistarkoituksessa osallistuvien kokelaiden määrän kasvu merkitsisi lisääntyvää työtaakkaa opettajille.

Lakiehdotuksen 11 §, jossa ylioppilastutkinnon rakennetta muutetaan, merkitsisi painopisteen siirtymistä yleissivistävästä ylioppilastutkinnosta kieli-painotteiseen päättötutkintoon, koska lakiehdotuksessa vaaditaan yhtenä neljästä vaihtoehdosta kahta reaaliainetta tai reaaliainetta yhdessä vieraan kielen kanssa:

”Ylioppilastutkintoa suorittavan kokelaan on suoritettava äidinkielessä ja kirjallisuudessa järjestettävä koe sekä valintansa mukaan kolme koetta tai koeparia seuraavista:

- 1) *matematiikka;*
- 2) *toinen kotimainen kieli;*
- 3) *vieras kieli;*
- 4) *kaksi reaaliaineen koetta taikka yksi reaaliaineen koe ja yksi vieraan kielen koe.”*

Työryhmä perustelee ehdotustaan sillä, että tämä edistäisi monipuolisia kielten ja reaaliaineiden opintoja. Eräät lukiossa opetettavat reaaliaineet

vaativat jo nyt yhtä pitkiä, elleivät jopa pidempiä, opintoja kuin esim. A-kieli tai matematiikka. Vaatimus kielen tai matematiikan korvaamisesta kahdella reaaliaineella on kohtuuton. Ehdotus johtaisi siihen, että osa kokelaista kirjoittaa viisi pakollista koetta toisten kirjoittaessa neljä. Lisäksi syntyy eroa-vuukia ruotsin- ja suomenkielisten lukioiden oppilaiden kesken. Ruotsin-kielisissä lukioissa useimmat kokelaat kirjoittavat äidinkielen lisäksi A-suomen ja A-englannin. Ne, joilla ei ole taipumusta matematiikkaan, kirjoittavat näin ollen viisi pakollista ainetta, joista neljä voi olla kieliä. Päätötutkinnosta tulee siten kielipainotteinen. Toisaalta matematiikkaan suuntautuneille ehdotus merkitsisi neljästä pakollisesta aineesta koostuvaa päätötutkintoa, jossa kolme aineista on kieliä. Suomenkielisissä lukioissa monet kokelaat jättävät kirjoittamatta toisen kotimaisen kielen ja kirjoittavat siten matematiikan sekä reaaliainepaketin (vaihtoehto 4). Heille tulisi siis kirjoitettavaksi viisi pakollista ainetta ja tutkinnosta tulisi yleissivistyksen todentava. Kieliryhmien väliset erot ovat seuraus, jota työryhmä mahdollisesti ei ole ajatellut, mutta varmastikin ei-toivottu seuraus. Tasapuolisempi ratkaisu olisi se, että kaikki kokelaat kirjoittaisivat viisi pakollista ainetta, jolloin neljäs vaihtoehto jaettaisiin vaihtoehdoiksi 4) yksi reaaliaine ja 5) yksi reaaliaine ja yksi vieras kieli.

Oheismateriaali: HE laeiksi ylioppilastutkinnosta ja lukiolain muuttamisesta

Sivistystoimenjohtaja:

Valiokunta hyväksyy lausunnon.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.